

Neuvottelua isien alkoholinkäytön kulttuurista normeista

Tapaustutkimus eräästä (isä)miesten verkkokeskustelusta

ARTTU SALO

Isyys ja alkoholinkäyttö ovat molemmat kulttuurimme keskeisiä miehisyysmäärittelijöitä. Isien alkoholinkäytön kulttuuriset merkitykset eivät ole kuitenkaan herättäneet tutkimuksellista mielenkiintoa. Artikkelissa tehdään näkyviksi isien alkoholinkäyttöön liittyviä kulttuurisia merkityksiä ja normeja. Millaisia yhteen sovittamisia isyyden ja miehisen alkoholinkäytön välille neuvotellaan miesten välisessä verkkokeskustelussa?

.....
English summary at the end of the article

Johdanto

Tarkastelen tässä artikkelissa isien alkoholinkäytön kulttuurisia normeja, isille sopivia ja silti miehiseksi määrittäviä alkoholinkäytön tapoja. Tarkastelen sekä isyyttä että miesten alkoholinkäyttöä yhdessä toisin kuin aiemmassa tutkimuksessa, jolloin niitä on tarkasteltu yhdessä oikeastaan vain silloin kun on tutkittu alkoholiongelmiaisten isien isyyttä. Tällöin on huomattu, että alkoholiongelmat ovat vaikeasti sovitettavissa osaksi isyyttä, mutta alkoholiongelmiaisten isien miehisyys ei ole välttämättä vaarantunut. Juodessaan he ovat toimineet alkoholinkäytön sukupuolittuneiden kulttuuristen odotusten ja normien mukaisesti. (Kosonen 2011; Itäpuisto & Grönfors 2004; Pirskanen 2011.)

Tutkimusasetelmaltaan ja tavoitteeltaan tutkimukseni on tapaustutkimus, jossa yhden aineistoksi valitsemani verkkokeskustelun perusteella pyrin tuottamaan tarkkapiirteisen ja perusteellisen kuvauksen isien alkoholinkäytön kulttuurisista normeista. Tavoitteeni on kuvailla isien alkoholinkäyttöön liittyviä kulttuurisia normeja ja niiden vaikutuksia isien alkoholinkäytön valintoihin sekä tuottaa uutta tietoa vain vähän – jos lainkaan –

tutkitusta ilmiöstä eli isien alkoholinkäytön kulttuurisista normeista ja merkityksistä. (Ks. Gerring 2007, 17–36; Laine ym. 2007.)

Käytän tutkimusaineistona verkkokeskustelua, koska sen kautta voidaan tutkia ihmisten käsityksiä ja tapoja puhua tietyistä asioista (Hakala & Vesa 2013). Tutkimusaineistona verkkokeskustelut ovat tutkijasta riippumattomia ja syntyvät ihmisten omaehtoisen toiminnan tuloksena. Ne eivät ole haastattelujen tai kyselyjen tavoin reaktioita tutkijan esittämiin kysymyksiin vaan syntyvät ihmisten itsensä tärkeinä pitämistä aiheista. (Alasuu-tari 1993, 89; Hakala & Vesa 2013.) Verkkokeskusteluille luonteenomainen nimettömyys ja kasvokkaisen vuorovaikutuksen puuttuminen antavat myös tilaa mielipiteille ja käsityksille, joita ei haastattelututkimuksella välttämättä tavoiteta (Ho & McLeod 2008; Vesa 2010). Tämä on tunnistettu myös alkoholiasenteiden ja juomismotiivien tutkimuksissa: haastattelutilanteissa haastateltavat pyrkivät perustelevaan juomistaan sosiaalisesti ja kulttuurisesti hyväksytyillä tavoilla (Härkönen & Katainen 2018; Törrönen & Härkönen 2016).

Tutkimusaineistoksi olen valinnut joukkueurheilulehden verkkokeskustelupalstalla käydyn

miesten välisen keskustelun alkoholinkäytöstä. Miesten tai isien välisiä keskusteluja alkoholinkäytöstä ilman, että lähtökohtana olisi ongelmajuominen, on verkossa löydettävissä vähän. Tätä tutkimusta varten läpikäymäni erilaiset iltapäivä- ja naistenlehtien keskustelupalstoilla sekä päihdeaiheisilla sivustoilla käydyt keskustelut isien ja miesten alkoholinkäytöstä keskittyvät ongelmajuomiseen, ja keskustelijoina niissä näyttäisivät useimmiten olevan läheistensä juomisesta kärsivät naiset. Tutkimusaineistoksi valitsemassani keskustelussa keskustelijoina ovat kuitenkin isät ja isyydestä haaveilevat miehet, eikä liikkeelle lähdetä ongelmajuomisesta, vaan keskustelussa pohditaan mahdollisuuksia alkoholinkäyttöön ilman että se vaikuttaisi lapsiin haitallisesti.

Isyys ja alkoholinkäyttö miestä ja miehisyyttä merkitsemässä

Lähestymistapani tässä artikkelissa on kulttuurintutkimuksellinen, ja teoreettinen viitekehys paikantuu kriittiseen mies- ja maskuliinisuustutkimukseen (Hänninen 1992; Tiuhonen 2002; Jokinen 2010). Tällöin sukupuoli on keskeisin tutkimuksen kohde ja miehiä tarkastellaan sukupuolittuneina toimijoina ja subjekteina. Sukupuolen nähdään olevan olennaisesti miehen ja miehen paikan rakentumista mahdollistava ja rajaa tekijä erilaisissa osakulttuureissa, instituutioissa, diskursseissa ja representaatioissa. (Edwards 2006, 1–6; Jokinen 2003a.) Keskeinen analyttinen miehen sukupuolta jäljittävä käsite on maskuliinisuus, joka määrittyy tutkimuksellisesta lähestymistavasta riippuen hieman eri tavoin (Beynon 2002, 53–55). Tässä artikkelissa määrittelen maskuliinisuuden sen kautta, miten kulttuurissa tietyt teot, eleet ja ilmiöt liitetään miehiin ja miehisyyteen ja merkitään, merkityksellistetään ja representoidaan maskuliinisiksi (Connell 2000, 10–32; Jokinen 2003b).

Se, millaiset eleet, ilmiöt ja teot kulttuurisesti kytkeytyvät miehisyyteen, muuttuvat ja muuntuvat kulttuurin mukana. Aiemmat kulttuuriset kytkennät eivät kuitenkaan välittömästi katoa, vaan kulttuurissa esiintyy rinnakkain useita eri maskuliinisuuksia (Benwell 2003; Beynon 2002, 1–25). Suomalaisessa kulttuurissa sekä miesten alkoholinkäyttö että isyys ovat olleet keskeisiä tekijöitä, joilla mieheyttä määritellään. Sekä isyyttä että miesten alkoholinkäyttöä voidaan tarkastella su-

kupuolittuneina käsitteinä, joita tuotetaan sukupuolten välisissä suhteissa, käytännöissä ja niistä puhuttaessa. Ne molemmat ovat sosiaalisia ja kulttuurisia ilmiöitä, joilla on oma historiallinen ulottuvuutensa. (Aalto 2004, 5; Kolehmainen & Aalto 2004; Pirskanen 2011, 25; Simonen 2012a.)

Kulttuurissamme sekä isyyden että miesten alkoholinkäytön kulttuuriset kuvastot ovat muuttuneet ja moninaistuneet. Isyyden kulttuurisessa kuvastossa perinteisen lapsilleen etäisen perheensä ja elättäjän tilalle ja rinnalle on noussut läheinen ja osallistuva isä. Isyys on pehmentynyt: pelkästä leiväntuojasta on tullut myös hoitaja ja hoivaaja. (Kekäle 2007, 40–43; Kekäle & Eerola 2014; Kolehmainen 2004.) Tämä muutos näkyy isyyden sukupolvikertomuksina. Suurten ikäpolvien miesten kuvauksissa omasta isyydestään ja omasta isästään esiintyy vielä etäinen elättäjä, mutta nuorempien sukupolvien miesten isyyden kuvauksissa esiintyvät isät, joille kotityöt ja lastenhoito eivät ole vieraita. (Aalto 2004; Korhonen 1999.) Erityisesti nuoremmat korkeakoulutetut miehet kuvaavat isyyttään hoivaavana ja läheisenä (Eerola & Huttunen 2011; Eerola & Mykkänen 2015; Salo 2017).

Vastaavasti miesten alkoholinkäytön kulttuurisessa kuvastossa miehiin ja miehisyyteen perinteisesti liitetty runsas, julkinen ja humalahakuinen juomistapa on saanut rinnalleen juomisen sosiaalisia puolia ja alkoholia nautintoaineena korostavan, humalajuomista välttävän juomistavan. Alkoholinkäytön nähdään kuitenkin edelleen kuuluvan luonnollisena osana mieheyteen ja miehenä olemiseen. (Dempster 2011; Eriksen 1999; Holmila 2001; Salo 2017.) Perinteisesti kaikkiin miehiin yhdistetty humalaa korostava arjen rajat rikkova transgressiivinen juominen, jonka kaoottisuutta ulkoinen kontrolli hillitsee (Alasuutari 1985; Kortteinen & Elovainio 2003; Pyörälä 1991; Simonen 2012a; 2012b), näyttäisi jääneen erityisesti työväenluokkaisten nuorten miesten miehisyyden mittariksi. Nuorten korkeakoulutettujen miesten puheessa humalahakuisuus tuomitaan yksiselitteisesti, ja vaikka vanhemmat sekä korkeakoulutetut että vähemmän koulutetut miehet puhuvat runsasta juomista ja humalaa korostaen, heidän puheessaan myös muu kuin humalahakuinen juominen saa arvostusta. (Maunu 2011; 2013; Simonen 2012a; 2012b; Törrönen & Roumeliotis 2013.)

Aineisto ja analyysimenetelmä

Tutkimusaineistona artikkelissani on siis eräs joukkueurheilulehden verkkokeskustelupalstalla käyty miesten välinen keskustelu alkoholinkäytöstä. Tarkasteleman keskustelu on käyty 2010-luvun taitteessa, ja se käsittää kokonaisuudessaan 15 puheenvuoroa ja siihen osallistuu 12 keskustelijaa. Ajallisesti keskustelu kestää vajaan vuorokauden. Puolet puheenvuoroista on kirjoitettu tunnin sisällä aloituksesta iltakymmenen ja yhdentoista välillä. Loput seitsemän on kirjoitettu puolen yön ja iltapäivän klo 16 välillä.

Verkkokeskusteluaineistojen tutkimuskäytölle ei ole yksiselitteisiä eettisiä ohjeita (Kosonen ym. 2018; Turtiainen & Östman 2013). Lähtökohtaisesti aineistoni kaltaiset julkisessa verkossa vapaasti luettavissa olevat keskustelut ovat vapaasti tutkimuskäytössä (Flicker ym. 2004; Järvinen-Tassopoulos 2011; Wilkonson & Thelwall 2011). Julkisessa verkossa käydyt keskustelut ovat myös aina jäljitettävissä teksti- ja asiasisältöjen perusteella, eikä niitä voi täysin anonymisoida (Kosonen ym. 2018). Eettisen tarkastelun näkökulmasta oleellista on tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvan haitan minimointi (Kosonen ym. 2018; Turtiainen & Östman 2013). Koska aineistossani keskustelijat paljastavat itsestään ja perheistään arkaluontoisiksi katsottavia tietoja (esim. omien vanhempiensa päihdeongelmia) mahdolliset haitat liittyvät keskustelijoiden tunnistamiseen. Tästä syystä olen anonymisoinut aineistoa poistamalla siitä keskustelijoiden nimimerkit ja niihin kytketyt urheilujoukkueiden nimet sekä viittaukset paikkakuntiin ja lapsien tarkkaan ikään. Näillä yksityiskohtaisilla tiedoilla keskustelijat voitaisiin helposti identifoida. (Helasvuo ym. 2014; Järvinen-Tassopoulos 2011; Kuula 2011, 184-199.) Olen myös muokannut tulosluvussa esittämiäni puheenvuoroja niin, että ne eivät ole kokonaisia suoria lainoja. Aineiston sanamuotojen muotoilun ja anonymisoinnin tavoite on ollut, että keskustelijat eivät olisi suoraan tunnistettavissa artikkelini perusteella.

Verkkokeskusteluja voidaan tarkastella usealla tapaa. Olemukseltaan ne muistuttavat tekstimuodostaan huolimatta puhetta ja keskustelua, ja niiden tutkimiseen voidaan soveltaa erilaisia vuorovaikutuksen ja tekstien tutkimuksen lähestymistapoja (Laaksonen & Matikainen 2013). Koska olen artikkelissani kiinnostunut kulttuurisista normeis-

ta, sovellan analyysissäni diskurssianalyysia. Diskurssianalyysissa tutkitaan kielen käyttöä tekemisenä, ja se soveltuu erilaisten vuorovaikutus- ja tekstiaineistojen analyysiin (Jokinen ym. 2000). Tutkimuksellisen kiinnostuksen kohteena diskurssianalyysissa on yhteisen sosiaalisen todellisuuden rakentuminen. Kulttuuriset normit ja merkitykset rakentuvat, pysyvät yllä ja muuntuvat ihmisten keskinäisessä vuorovaikutuksellisessa toiminnassa: keskusteluissa, kirjoituksissa ja muussa symbolisessa toiminnassa. (Jokinen & Juhila 2016.) Ne pohjautuvat aiempiin kulttuuriin merkityksiin (Jokinen ym. 2000; Jokinen & Juhila 2016), eivätkä uudet normit ja merkitykset voi liikkua liian kauaksi entisistä, jotta ne tulisivat vuorovaikutuksessa hyväksytyiksi ja ymmärretyiksi (Jokinen 2003b).

Kun siis jäljitän aineistostani isien alkoholinkäytön kulttuurisia normeja, tarkastelen, millaisia neuvotteluja tarkasteleman verkkokeskustelun keskustelijat käyvät. Neuvottelulla tarkoitan tässä yhteydessä vuorovaikutuksellista ajassa etenevää prosessia, jossa keskustelijat tekevät itseään ja näkemystään hyväksytyiksi ja ymmärrettäväksi (ks. Jokinen ym. 2004). Analyysissäni haen niitä kulttuurisia tulkintaresursseja ja käytäntöjä, joiden kautta keskustelijat tekevät omaa näkemystään hyväksytyiksi ja ymmärrettäväksi. Päähuomioni on kulttuurisissa tulkintaresursseissa eli tarkastelen, millaisiin olemassa oleviin kulttuuriin isyyteen ja miesten alkoholinkäyttöön liittyviin normeihin ja merkityksiin keskustelijat puheenvuoroissaan kiinnittyvät ja miten ne keskustelussa muokkautuvat. Samalla arvioin sitä, miten keskustelijat näyttävät tulkitsevan edeltäviä puheenvuoroja ja koko edeltävää keskusteluketjua (Jokinen ym. 2000; Suoninen 2016).

Olen jäljittänyt aineistostani kaksi toisistaan poikkeavaa isämiesten alkoholinkäytön kulttuurista normia: 1) lapsen läsnä ollessa ei juoda, 2) lapsi on kasvatettava esimerkin kautta kohtuukäyttöön. Tulosluvussa esittelen aluksi jäljittämäni normit, jonka jälkeen tarkastelen niistä käytyä neuvottelua. Aineistoesimerkeissä olen nimennyt keskustelijat keskusteluketjun etenemisen mukaan. Keskustelun aloittajan olen nimennyt Avaajaksi. Hän on käyttänyt keskustelun kuluessa neljä puheenvuoroa. Muut keskustelijat käyttävät kukin keskustelussa yhden puheenvuoron ja olen nimennyt heidät juoksevalla numeroinnilla Vastaa ja 1 – Vastaja 11.

Isämiesten alkoholinkäytön kulttuuriset normit

Lapsen läsnä ollessa ei juoda

Ensimmäinen jäljittämäni normi tulee sanoitetuksi ja määriteltyksi jo keskustelun aloituksessa. Siinä Avaaja asettaa isyyden ja alkoholinkäytön vastakkain. Aloituspuheenvuoronsa alussa hän esittää kysymyksen alkoholinkäytön hyväksyttävyydestä lapsen läsnä ollessa ja vastaa siihen kielteisesti.

Perkele. Poika on kohta vuoden ja tilanne on se, että muutamaa kuukauteen viinanjuonti ei ole ollut kotona kivaa. Kyse on siitä, että saako isä olla hiprakassa tai haista viinalle? Vastaan, että ei. Tämä homma ei toimi. Isille ryyppäämistiloja siinä, missä nuorillekin.

Avaaja

Kielteisen vastauksen myötä Avaajan voi tulkita kiinnittyvän kulttuurisesti hallitsevaan kertomukseen isyydestä (Eerola 2015; Eerola & Huttunen 2011), jossa isyys toteutuu aiempaa läheisempänä ja jossa korostuu isän vastuu hoivaajana ja kasvattajana (Kekäle 2007, 40–43; Kekäle & Eerola 2014). Alkoholinkäyttö näyttäytyy esteenä tämän kaltaisen isyyden toteutumiselle.

Kuitenkin jo samaisessa kappaleessa Avaaja vaatii isille tiloja humalahakuiselle juomiselle. Näin hän muistuttaa, että isäkin on mies: isämies. Isämiehillä on oltava – siinä missä nuorillakin – mahdollisuus ja tilaa humalahakuisen juomiseen. Tässä hänen voi tulkita kiinnittyvän perinteiseen kulttuuriseen ymmärrykseen miesten alkoholinkäytöstä, jossa runsas alkoholinkäyttö nähdään luonnollisena osana miehisyyttä (Holmila 2001). Sopivien tilojen puute estää isämiehiä toteuttamasta tätä miehisyyteen oleellisesti kuuluvaa puolta. Tarjoamalla omistamaansa rintamamiestaloa paikaksi isämiesten humalahakuiselle juomiselle Avaajan voi nähdä kiinnittyvän vielä vahvemmin perinteiseen kulttuuriseen ymmärrykseen miesten alkoholinkäytöstä.

Täältä [verkkokeskustelualusta] en ketään henkilökohtaisesti tunne, mutta paikka maltilliseen kannäilyyn läheltä [paikkakunta] löytyy. Tontilla on saunallinen rintamamiestalo. Saunaa on tarkoitus lämmittää kerran kuussa. Talolla on nettiyhteys ja televisiota pääsee katsomaan. Kalsarikännit onnistuvat tiukan seulan jälkeen. Samassa tilanteessa olevat tietävät, mitä tarkoitan. Sinut älkää vaivautuko.

Avaaja

Avaajan tarjoaman kerran kuukaudessa lämpivän saunan voi nähdä lukeutuvan perinteisiin miesten alkoholinkäytön tapoihin. Erilaiset arkea, kotia ja perhettä pakenevat alkoholinkäytön tavat

ovat kuuluneet pitkään miehiseksi määrittäviin alkoholinkäytön tapoihin. Nuorten miesten pyöräily- ja mökkireissut (Tourunen 1993, 69–73), työporukan saunaillat (Alasuutari 1986, 112–115) ja keskiluokan miesten paot maalle veneilyn, kalastuksen ja metsästyksen pariin (Aholo 1989, 90–91; Paakkanen 1991, 41–43) ovat tarjonneet tiloja humalahakuisen juomiseen ilman naisten, perheen ja kodin kontrolloivaa läsnäoloa (Alasuutari 1985; Pyörälä 1991, 105; Tourunen 1993, 88–91).

Uutta Avaajan puheenvuorossa on kuitenkin se, että hänen voi tulkita perustelevan tarjoamaansa paikkaa sillä, että se mahdollistaa miehisen juomisen ilman, että se vaikuttaisi haitallisesti isän ja lapsen väliseen suhteeseen. Verkkokeskustelun aloittavassa puheenvuorossa määrittävä perheen ja isyyden huomioon ottava alkoholinkäytön tapa palautuu perinteiseen kulttuuriseen ymmärrykseen miehisestä alkoholinkäytöstä. Avaajan mukaan oikein järjestettynä humalahakuinen juominen ei uhkaa läheistä ja osallistuvaa isyyttä. Saunailta kerran kuukaudessa näyttäytyy ongelmattomana tapana käyttää alkoholia. Kohdistessaan viestinsä itsensä kanssa samassa tilanteessa oleville hän tulkitsee, että tarve humaltua on kaikkia isämiehiä yhdistävä tekijä.

Lapsi kasvatettava esimerkin kautta kohtuukäyttöön

Toinen jäljittämäni isien alkoholinkäytön kulttuurinen normi sanoitetaan keskusteluun kolmantena osallistuvan Vastaaaja 2:n puheenvuorossa. Hänen mukaansa isille ja miehille oikeutettua järkevissä määrin pysyvää alkoholin tai muiden laillisten päihteiden käyttöä ei tarvitse salata lapsilta. Tätä näkemystään hän perustelee kulttuurisella ymmärryksellä, joka näkee päihteet ja addiktiot pysyvänä osana kulttuuriamme (esim. Tammi & Raento 2013; Viljamaa 2011). Isien velvollisuus on opettaa oikeanlainen suhde laillisiin päihteisiin.

Eihän järkevissä määrissä pysyvää alkoholinkäyttöä tarvitse salata lapsilta? Totuushan lienee, että maailmassa on päihteitä ja se tulee lasten tietoisuuteen kuitenkin jossain vaiheessa. Kysymys lienee lähinnä siitä, että niitä osattaisiin käyttää sopivissa määrin. Eli herra on hyvä ja juo itseksen viinaa siellä rintamamiestalossa. Se on myös helppoa selittää muijalle: ”Ai, missä olin. No, muiden [keskustelualustalaisten] kanssa [paikkakunnalla] autiotalossa viinaa juomassa. Ei siellä naisia ollut, vedimme vain viinaa lapsilta salaa. Oliko kivaa? En tiedä, kun olin niin päissäni, mutta ensi viikonloppuna menään taas.” Vitun tervettä. Minä pysyn kotona.

Vastaaaja 2

Kun Vastaaja 2 puheenvuoronsa alussa puhuu järkevissä määrin pysyvistä alkoholinkäytöstä, hän ei määrittele, mitä se on tai voisi olla. Sen sijaan hän esittää puheenvuoronsa loppupuolella pilkkaavan luonnehdinnan Avaajan tarjoaman saunailtajuomisen tapahtumakulusta. Perinteisen humalajuomisen tapaan muistinsa juova (Alasuutari 1985; Simonen 2012b) isä näyttäytyy epänormaalina, sairaana (vrt. Holmila 2001). Isämies, joka toistuvasti juo itsensä humalaan viikonloppuisin salaa lapsiltaan, on epämies. Tällaisesta juomisesta Vastaaja 2 sanoo itsensä irti, mutta ei kuitenkaan tarjoa tilalle muuta.

Jäljittämäni normi tarkentuu keskusteluun neljäntenä osallistuvan Vastaaja 3:n puheenvuorossa. Hänen mukaansa perinteinen miehinen humalahakuinen juominen ei ole sallittua lasten läsnä ollessa. Humalajuomisesta Vastaaja 3 käyttää termiä ”naulan päähän iskeminen”. Termi kuvaa humalahakuista juomista, jolla haetaan transgressiivista, arjen rajat ylittävää kokemusta (esim. Alasuutari 1985), eikä naulan päähänsä iskenyt isä tietenkään ole lapsen kannalta turvallinen.

Tietenkään lasten läsnä ollessa ei ryyppätä, jos sillä tarkoitetaan naulan päähän iskemistä. Lasten läsnä ollessa voi aivan huoletta juoda illan mittaan esimerkiksi punaviinipullon puoliksi ja sen päälle grogin tai kaksi. Kannattaisi tarkkaan miettiä, kummalla tavalla lapsesta tulisi järkevä eurooppalainen alkoholinkäyttäjä: kohtuullisella arkisella nauttimisella vai sillä, että isä ei juo kotona, mutta sulkeutuu kerran kuukaudessa saunakamariin juomaan ämpärillisen?

Vastaaja3

Kaikki alkoholinkäyttö ei Vastaaja 3:n mukaan ole kuitenkaan kiellettyä lasten läsnä ollessa. Kohtuullinen arkkinen alkoholin nauttiminen, jonka hän määrittelee yhdessä puolison kanssa nautituksi punaviinipullolliseksi ja pariiksi grogiksi, on hyväksyttyä lasten läsnä ollessa. Tämän alkoholinkäytön tavan hän nimittää eurooppalaiseksi ja isien velvollisuus on osallistua uudenlaisen eurooppalaisen alkoholikulttuurin synnyttämiseen. Samalla hän kyseenalaistaa hyvin vahvasti Avaajan isämiehille tarjoaman alkoholinkäyttötavan. Saunailta kerran kuukaudessa opettaa lapsille vain perinteisen miehisen humalahakuisen juomisen.

Isämiesten alkoholinkäytön normeista käyty neuvottelu

Verkkokeskustelun kuluessa osapuolet tarkentavat kantojaan alkoholinkäyttöä koskeviin normeihin ja neuvottelevat niistä. Seuraavassa isämiesten alkoholinkäyttöä koskevia normeja oikeutetaan lapsen etuun luettavilla perusteluilla, isämiesten hyvinvoinnin tarpeilla ja kodin velvollisuuksilla alkoholikasvatuksessa.

Lapsen etu alkoholinkäytön sääntelyn perusteluna

Avaaja täsmentää aloituksensa näkökulmia vastauksina Vastaaja 2:n ja Vastaaja 3:n puheenvuoroille. Toisessa puheenvuorossaan Avaaja kertoo, kuinka hänen alkoholinkäyttönsä on muuttunut isyyden myötä.

Ohoh. Ei tässä näin pitänyt käydä. Tuota noin. Kysymys on siitä, että kerran kuussa voi nauttia alkoholista ilman rajoitteita. Joka iltaisesta tissuttelusta tässä ei ole kyse. Aiemmin nautittiin vaimon kanssa portviiniä, whiskyä tai punaviiniä iltaisin. Nyt en halua nauttia alkoholia, jos poikani on paikalla. Kun lapsi on paikalla, yksi saunakalja on maksimi. Siitä ei tingitä.

Avaaja

Hän on luopunut aiemmasta alkoholinkäyttötavastaan, jota kuvailee punaviinin, portviinin tai viskin nauttimiseksi iltaisin yhdessä puolison kanssa, koska lapsen läsnä ollessa ei ole suotavaa käyttää lainkaan alkoholia. Näin siitäkin huolimatta, että Avaajan kuvailema puolison kanssa tapahtunut käyttö, nauttia verbi ja nautittujen juomien laatu kiinnittyvät kulttuurisesti ongelmattomina nähtyihin alkoholinkäytön tapoihin.

Vaikka Avaajan aiemman juomatavan voikin yhdistää kulttuurisesti ongelmattomaksi nähtyyn arkipäiväistyvään keskiluokkaiseen alkoholin käyttöön, hänen jyrkkä suhtautumisensa alkoholinkäyttöön lapsen läsnä ollessa kyseenalaistaa tämän ongelmattomuuden. Avaajan voi tulkita esittävän, että arkipäiväistyvä keskiluokkainen alkoholin käyttö, jossa korostuvat juomien laatu ja juomisen sosiaalisuus, on isyyden näkökulmasta ongelmallista. Tätä näkökulmaa Avaaja tarkentaa kolmannessa puheenvuorossaan, jossa vastaa Vastaaja 3:n kysymykseen ja kertoo, että haluaa opettaa lapselleen eurooppalaisen alkoholinkäytön, mutta perustelee lapsen iällä, miksi ei käytä alkoholia lainkaan lapsensa läsnä ollessa.

Eurooppalainen alkoholinkäyttäjää. Toleranssi on kuitenkin nolla tässä iässä, missä lapselle luodaan perusturvallisuus. Esimerkiksi: jos lapsella on isän sylissä turvallinen, rentoutunut ja rauhallinen olo ja tuoksuna ovat viinakset ja tupakki, niin nämä tuoksut jäävät rauhoittavina mieleen koko iäksi.

Avaaja

Avaajan mukaan lapsen ollessa pieni tälle muodostuu perusturvallisuus. Jos pieni lapsi kokee rauhoittavana tilanteen, jossa isä tuoksuu alkoholille ja tupakalle, näistä muodostuu pysyvä mieluinen rauhoittavina tekijöinä. Sitä hän ei halua lapsensa oppivan. Avaajan kyseenalaistaa eurooppalaisiksi juomatavaksi keskustelussa nimetyn alkoholinkäyttötavan ongelmattomuuden lasten kanalta ja tuo keskusteluun uuden näkökulman: lasten iän. Isämiehille sallittu alkoholinkäyttö on sidoksissa lapsen ikään: erityisesti pienten lasten isien tulee huolehtia, että eivät käytä lainkaan alkoholia lasten läsnä ollessa.

Avaajan esittämä näkökulma pienten lasten erilaisesta herkkyydestä isän alkoholinkäytölle saa keskustelussa heti kannatusta.

Ennen tätä viestiä ihmettelin Avaaja hieman ajatustasi, mutta nyt se aukesi. Olet noilta osin aivan oikeassa, että pienet lapset voivat hyvinkin luoda aikuis- tai ehkä jo teini-ikänsä siteen alkoholiin. Tosin kyllä lapsen kasvaessa pitää pystyä kotonakin hyvissä rajoissa ottamaan alkoholia. Mutta ei tietenkään mitään jokailtaista tissuttelea tai naulaa päähän.

Vastaaja 4

Vastaaja 4 tarttuu kiinni ajatukseen lapsen iän vaikutuksesta isämiehelle sallittuun alkoholinkäyttöön ja esittää, että varttuneemmat lapset eivät kärsi yhtä lailla isän kotona tapahtuvasta alkoholinkäytöstä. Isän alkoholinkäytön tulee kuitenkin olla hallinnassa. Varttuneemman lapsen kanalta ongelmalliseksi juomiseksi hän määrittelee humalahakuisen juomisen ja jokailtaisen juomisen.

Avaaja puolestaan korostaa Vastaaja 4:lle vastatessaan, että nimenomaan humalahakuinen juominen ei kuulu kotiin. Humalahakuista juomista Avaaja ei kuitenkaan lähtökohtaisesti tuomitse, mutta sille pitää olla oma tilansa ja aikansa.

Juuri tähän tarjouksellani pyrin. Jos tarvitsee naula lyödä päähän, niin ei kotona.

Avaaja

Sekä Vastaaja 6 että Vastaaja 7 esittävät tuken-
sa keskustelussa Avaajan kantaan, että isämiehen alkoholinkäytön oikeutus ja sen mahdollisesti aiheuttamat haitat ovat riippuvaisia lasten iästä. He

eivät kuitenkaan näe, että alkoholinkäytölle pitäisi olla ehdoton nollatoleranssi lasten läsnä ollessa. Heidän mukaansa kohtuullisesta muutamaaan olueen tai viinilasilliseen jäävästä juomisesta ei ole haittaa lapsille.

Helvetin hankala kysymys. Olen itse sitä mieltä, että jos luoja minulle lapsia suo, niin yritän viimeiseen asti välttää humalassa oloa heidän nähtensä, kun ovat vielä pieniä tai varhaisteinejä. En itse jaa samaa mielipidettä tyttöstävän kanssa, joka on sitä mieltä, että lasten läsnä ollessa ei saa käyttää alkoholia lainkaan. Jos otetaan esimerkiksi olut. Se on ”aikuisen limsaa”. En näe mitään pahaa siinä, jos lasten hereillä ollessa muutaman keppan juo työviikon jälkeen. Enemmän voi sitten ottaa, kun lapset nukkuvat, kunhan toinen vanhemmista ei ole juovuksissa.

Vastaaja 6

Avaaja on tavallaan asian ytimessä. Nuorimmaiseni on nyt vuoden ikäinen ja otan joskus olutta tai viiniä työpäivän jälkeen. Silloin, kun lähdemme oikein isolla kaavalla liikenteeseen, niin röpöttely tapahtuu muualla kuin kotona lasten silmien edessä. Alkoholinkäyttö on arkipäiväistä, mutta varsinainen nollaus tapahtuu aivan muualla kuin olohuoneessa lasten ihmetellessä, mikä isää/äitiä vaivaa.

Vastaaja 7

Juomisen tulee kuitenkin jäädä muutamaaan olueen niin kauan, kun lapset ovat hereillä. Humalahakuiselle juomiselle on oma arjesta ja perheestä irrallinen aikansa ja paikkansa. Käyttämällä termeillä ”isolla kaavalla” ja ”röpöttely” Vastaaja 7 korostaa humalajuomisen poikkeuksellista luonnetta. Humalahakuisella juomisella on oma tavoitteensa ”varsinainen nollaus”. Termit luonnehtivat humalahakuisen juomisen transgressiivista olemusta, jonka tavoite on irtautua arkipäivän velvollisuuksista: ansiotyöstä ja isyydestä. Vastaaja 7 kuvaa humalajuomistaan tavalla, joka kiinnittyy perinteiseen kulttuuriseen ymmärrykseen miehisestä alkoholinkäytöstä (Alasuutari 1985; Kortteinen & Elovainio 2003; Simonen 2012b), mutta korostaa, että humalajuomisen paikka ja aika ovat muualla kuin perhearjassa. Lasten suojeleminen humalaisen isän näkemiseltä voi tulkita kiinnittävän uudenlaiseen kulttuuriseen ymmärrykseen isyyden hoivaavasta ja läheisestä luonteesta (Kekäle 2007, 40–43; Kolehmainen 2004).

Isän hyvinvointi juomisen oikeuttajana

Vastaaja 5 ilmaisee puheenvuoronsa aluksi olevansa samaa mieltä Avaajan esittämien näkemysten kanssa, mutta tuo keskusteluun mukaan myös uuden näkökulman, jossa humalahakuinen juominen on suoranainen velvollisuus isän ja perheen

hyvinvoinnille. Vastaaja 5 tuo esiin isyyden vaatimuksen: isyys ei ole helppoa ja siinä pärjääminen vaatii mieheltä paljon.

Ihan asialliselta kuulostaa tuo toimintasi. Lapsilta ei tarvitse salata mitään, mutta on ymmärrettävää, että joskus on aikuisten aika niin pikkusisarusten hommaamiseen kuin pääkopan tuuletukseenkin. Oma ”rentoutuminen” on hyvin tärkeää, että jaksaa panostaa sataprosenttisesti perheeseen. Jos perhe asian ymmärtää, on suorastaan velvollisuus hoitaa omaa oloa. Baareissa en itse viihdy. Melkein väkisin tulee niihin lähdettyä. Yhdestä neljään ravintola-annosta kotona riittää rentoutumiseen. Viikonloppuisin voi hiljentää ja kääntyä omiin ajatuksiin. Omalla ajallaan näin on mukava tehdä. Kerta kuukaudessa ei ole liikaa. Se riittää, kun saa ajatukset pois arkipäivän asioista. Vaikka moni luulisi, ei ole helppoa olla isä.

Vastaaja 5

Isyyden voi tulkita rinnastuvan Vastaaja 5:n puheenvuorossa suomalaisen kulttuurin perinteiseen miehisyyden mittariin: työhön, jonka tulee olla ankaraa ja koetella miehen kestäkykyä (Kortteinen 1992, 44–61; Jokinen 2000, 211–212). Siinä missä ansiotyö on jo pitkään ollut keskeinen oikeuttaja miehiseen juomiseen (Alasuutari 1985; Sulkunen ym. 1985, 255–256, 281–282; Tourunen 1993, 66–68, 115), Vastaaja 5:n puheenvuorossa isyys nousee vastaavanlaiseksi oikeuttajaksi miehelle juomiselle. Isyyden velvollisuuksien hoitaminen luo oikeuden isämiehelle omaan perheen ulkopuolella tapahtuvaan vapaa-ajan kuluutukseen: alkoholiin.

Vastaaja 5:n esiin nostama ajatus humalajuomisesta isämiehen oikeutena ei heti saa kannatusta keskustelussa. Vasta keskustelun päättävä Vastaaja 11 puhuu samalla tavalla vahvoin termein humalahakuisesta juomisesta miehisenä tarpeena. Vastaaja 11:n puheenvuorossa miehet rinnastuvat koneisiin, mikä on melko yleinen rinnastus (ks. Jokinen 2003b), ja hänen mukaansa suomalainen mies tarvitsee aika ajoin ”etanoliresetoinnin”, joka terminä viittaa tietokoneiden nollaamiseen. Suomalaisen miehen mieli voidaan nollata ja palauttaa miehiseen alkutilaan humalajuomisen avulla. Hän liittyy puheenvuorossaan keskustelussa myös yleisesti esillä olleeseen näkökulmaan, jossa humalahakuinen juominen ei kuulu kotiin.

Enemmistön kanssa samoilla linjoilla. Aivan ehdottomasti koti on lasten turvapaikka. Silti suomalainen mies tarvitsee välillä etanoliresetoinnin. Sopivin ratkaisu minulle ei ole kuitenkaan tarttua tuntemattoman kutsuun ja lähteä vieraassa seurassa jonnekin kämpille televisiota katselemaan ja dokaamaan, ainoana yhdistävänä tekijänä isyys. Satunnaiseen porukkaan mahtuu aina joku kannirähisijä tai mua-ei-ymmärrä-kukaan itkupilli,

joita ei voida edes porukalla laittaa kuriin, kun ei toisia kunnolla tunneta. Minulle alkoholin kohtuuttomuuskäyttö sopii parhaiten tutussa seurassa. Heidän tiedän ainakin yrittävän pitävän huolta, jos hölmöilen.

Vastaaja 11

Vastaaja 11 vastaa kuitenkin kielteisesti Avaajan jo keskustelun avaavassa puheenvuorossa esittämään kutsuun humalahakuiselle juomiselle keskittyvästä saunareissusta. Hän perustelee kielteistä vastaustaan sillä, että miehelle tarpeellinen humalahakuinen juominen, ”alkoholin kohtuuttomuuskäyttö”, on turvallisinta toteuttaa kodin ulkopuolella tutussa miesporukassa. Vieraassa ryhmässä ei voi tietää, miten kukin käyttäytyy humalassa. Vastaaja 11 nostaa keskustelun lopuksi esiin humalajuomiseen liittyvät vaarat. Humalajuominen ei ole haitaksi vain isän ja lapsen suhteelle, vaan humalassa tapahtuvat hölmöilyt voivat vaarantaa juojan itsensä.

Koti ja perhe alkoholikasvatuksen tyyssijana

Vastaaja 8 tuo keskustelussa esille kodin ja perheen rooliin alkoholikasvatuksessa. Hän tukee omassa puheenvuorossaan edeltävien puheenvuorojen näkökulmia: alkoholi kuuluu arkipäivään, mutta humalajuominen, ”vetää läskit”, kuuluu perhearjen ja kodin ulkopuolelle. Vastaaja 8 kuvailee arkipäiväistä alkoholinkäyttöään edeltävää päivää käsittelevän esimerkin kautta. Hän juo arkipäivänä vasta, kun lapsi on jo nukkumassa. Hän huolehtii, että nauttii alkoholia niin vähän, että on seuraavana aamuna lapsensa käytettävissä. Vastaaja 8:n kuvaus on yksi esimerkki siitä, millaisena lapselle haitaton isämiehen alkoholinkäyttö ymmärretään. Isän useinkaan toistuva arkipäiväistetty alkoholinkäyttö ei ole haitaksi lapselle, jos lapsi ei ole juomishetkellä paikalla.

Samat sanat. Päätin, että en ole lapseni nähden humalassa. Meillä juodaan olutta ja viiniä hillitysti. Jos vedän läskit, se tapahtuu muualla kuin kotona. En usko, että lapsen kehitykselle on hyötyä, että näkee isänsä kannisä. Esimerkiksi eilen join kolme olutta ja lasin viiniä sen jälkeen, kun lapseni meni nukkumaan. Itse menin peitin puolitila öin ja olin täydessä tikissä, kun lapsi ponkaisi pystyyn seitsemältä ja tuli viereen. Lapsuudenkodissa viinaa juotiin salaa pannuhuoneessa. Muutoin sitä ei juotukaan. Terve suhde alkoholiin jäi saamatta. Sitä olen oppimassa (oppinut) tässä myöhemmällä iällä.

Vastaaja 8

Kuvauksensa kaltaisen alkoholinkäytön haittomuutta lapselle Vastaaja 8 painottaa kuvaillemalla lapsuudenkotinsa alkoholinkäyttöä. Lapsuudenkodissa alkoholia juotiin ainoastaan salaa pannuhuoneessa. Vaikka Vastaaja 8 ei suoraan

kerro, kuinka usein ja kuinka paljon lapsuudenkodissa juotiin, hän kertoo alkoholinkäytön sailailun vaikuttaneen negatiivisesti omaan suhteeseensa alkoholiin. Lyhyellä kuvauksellaan lapsuudenkodin alkoholinkäytöstä ja sen vaikutuksesta omaan alkoholisuhteeseensa Vastaaaja 8 muistuttaa kodin ja perheen keskeisestä roolista alkoholinkäytön tapojen oppimisessa (ks. Helenius 2017; Helenius & Eskola 2017; Holmila ym. 2016; Raitasalo 2018). Hän esittää, että isämiehen alkoholinkäytöllä on aina vaikutuksensa lapsiin ja lapsen myöhempi suhde alkoholiin rakentuu kodissa saatun esimerkkiin.

Myös Vastaaaja 10 muistuttaa puheenvuorossaan kodin ja perheen merkityksestä lasten alkoholikasvatuksessa. Hän kuvaa puheenvuorossaan oman ja lapsuuden perheensä alkoholinkäyttöä suhteessa keskustelussa aiemmin esillä olleisiin näkökulmiin. Hänen kuvauksensa oman perheensä alkoholinkäytöstä kiinnittyy keskustelussa aiemmin eurooppalaiseksi alkoholinkäytöksi nimettyyn juomistapaan. Viini ja olut kuuluvat ruokapöytään, eikä sitä tarvitse piilotella lapsilta. Vastaaaja 10 kuvailee myös toisenlaista alkoholinkäyttöä: ”varsinainen tissuttelu” tapahtuu lasten jo nukkuessa.

Mielenkiintoinen aihe. Lasten nähden meillä kyllä juodaan viiniä ja olutta ruokailun yhteydessä. Varsinainen tissuttelu tapahtuu vasta, kun muksut ovat nukkumassa. Hetken aikaa olen jo miettinyt, mikä on sopiva määrä alkoholia niin, että lapset oppivat asiallisen tavan suhtautua alkoholiin. Kuitenkin niin, että siitä ei tule jotenkin korostunut tapa juhlistaa tiettyjä tapahtumia tms. Alkoholinkäytöstä ei saa tulla ”liian luonnollista”.

Lapsuudenkodissa en ikinä nähnyt vanhempiani kännissä. Silloin tällöin kyllä ottivat viskiä tai konjakkia. Kun hommat alkoivat itseäni kiinnostaa, isäni teki valmiita juomasekoituksia mehusta ja porojuomasta. Sellaisia, että ei tullut övereitä, mutta tuntuivat. Joidenkin kavereiden piti piilotella koko hommaa vanhemmiltaan ja se sai joskus naurettavat mittasuhteet. Meidän perheen rentoa suhtautumista ihmeteltiin ja usein iltoja aloiteltiin meillä. Luulen, että tuota kautta opin mutkattoman suhtautumisen alkoholiin ja omat rajani käytön suhteen.

Asiassa on, tietysti, sekin puoli, että minusta ei helposti näy ulospäin, että olen juonut. En horjahtele, puhe ei sammalla, en sammu tai oksentele. Ja kyllä silloin tällöin tulee otettua ihan huolella, että ei se vähäisistä määristä kiinni ole. Tuttavaperheiden kanssa illan istumista se helpottaa. Kun lapset on siinä mukana ja alkoholiakin on mukana, niin ei se alkoholi näy käytöksessä.
Vastaaaja 10

Kuvattessaan lapsuuden perheensä alkoholinkäyttöä Vastaaaja 10 kertoo, että ei nähnyt lapsuuden kodissa vanhempiaan koskaan humalassa. Vanhempien alkoholinkäyttö oli satunnaista kult-

tuurisesti laadukkaiksi määrittynneiden juomien, viskin ja konjakin, nauttimista. Vanhempiensa alkoholikasvatusta hän kuvailee rennoksi. Isä tarjosi hänelle alkoholia, kun hän oli nuori ja hän oppi tuntemaan oman alkoholin sietokykynsä. Isän alkoholin tarjoamisessa korostuu juomalaatu. Porojuomalla Vastaaaja 10 viittaa Finlandia-vodkaan, jonka etiketissä on kuvattu poroja ja joka brändinä yhdistetään laatuun. Laadukkaiden juomien nauttimisen ja tarjoamisen voi tulkita Vastaaaja 10:n puheenvuorossa korostavan lapsuuden perheen alkoholinkäytön ongelmattomuutta. Lapsuuden kodin ongelmaton ja rento suhtautuminen alkoholiin on tehnyt alkoholinkäytöstä luonnollisen osan hänen elämäänsä.

Alkoholinkäyttö on luonnollinen osa myös Vastaaaja 10:n oman perheen kanssakäymistä ystävien kanssa. Kanssakäymistä helpottaa nuorena hankittu kyky kestää alkoholin vaikutuksia. Kyky sietää alkoholia näyttäytyy oleellisena isyyden taitona. Isän humalajuominen ei ole ongelma lapsille, jos isän käytöksessä ja fyysisessä olemuksessa ei tapahdu näkyviä muutoksia. Ikään kuin perinteiseen miehisyyteen liitetystä kyvystä sietää alkoholin vaikutuksia (Simonen 2012a; Törrönen & Roumeliotis 2013) olisi tullut oleellinen osa lapset huomioivaa hoivaavaa isyyttä.

Lopuksi

Tulosteni perusteella isien alkoholinkäytölle on erotettavissa kaksi toisistaan poikkeavaa kulttuurista normia, joissa molemmissa pyritään yhteen sovittamaan kulttuurisesti hallitseva hoivaisyyden kertomus (Eerola 2015; Eerola & Huttunen 2011) ja miehin alkoholinkäyttö (Simonen 2012a; 2012b; Törrönen & Roumeliotis 2013). Normien väliset erot paikantuvat siihen, miten niissä suhtaudutaan isien alkoholinkäyttöön lasten läsnä ollessa. Ensimmäisen normin, ”lapsen läsnä ollessa ei juoda”, mukaan isien alkoholinkäyttö on ehdottoman kiellettyä lasten läsnä ollessa, mitä perustellaan lapsen edulla. Isien kaikenlaisella alkoholinkäytöllä nähdään olevan haitallisia vaikutuksia lapsen kehitykseen, mikä voidaan välttää käyttämällä alkoholia perheen ja kodin ulkopuolella. Ensimmäiseen normiin kytkeytyy perinteisen miehisen humalajuomisen näkeminen isämiesten tarpeena ja oikeutena. Isyys on vaativaa ja siitä suoriutuakseen isällä on oltava oikeus omaan vapaa-aikaan ja humalajuomiseen.

Toinen normi, ”lapsi on kasvatettava esimerkin kautta kohtuuskäyttöön”, on sisällöltään joustavampi. Sen mukaan isien kohtuullinen alkoholinkäyttö on lasten läsnä ollessa hyväksyttyä, jopa suotavaa. Tätä perustellaan eritoten kodin ja perheen vastuulla alkoholikasvatuksessa. Kun lapset näkevät kotona ongelmatonta ja rentoa suhtautumista alkoholiin, he oppivat uudenlaisen perinteistä suomalaista humalajuomisen perinnettä purkavan suhtautumisen alkoholiin. Vaikka toisessa normissa kritisoidaan perinteistä humalahakuista juomista, sitä ei täysin tuomita. Isämiehen oikeus humalajuomiseen säilyy toisessakin normissa. Jos isämiehellä on tarve humalajuomiseen, humalajuomisen tulee vain tapahtua kodin ja perheen ulkopuolella.

Isämiesten humalajuomisen vieminen kodin ja perheen ulkopuolelle heijastelee kulttuurimme alkoholiasenteita. Kun on tarkasteltu lasten läsnä ollessa tapahtuvaan alkoholinkäyttöön liittyviä asenteita, on huomattu, että erityisesti asennoituminen humalajuomiseen lasten läsnä ollessa on kielteinen (Raitasalo 2018). Tarkastelemassani keskustelussakin humalainen isä näyttäytyy uhkana lapsen kehitykselle ja isämiesten humalajuominen tulee tapahtua poissa lasten silmistä kodin ulkopuolella tai ainakin ajoittaa lasten nukkumaanmenon jälkeen. Tästä huolimatta isämiehen oikeus humalajuomiseen on koko keskustelua läpi leikkaava teema.

Tämä miehisen humalajuomisen kulttuurinen pysyvyys (ks. Törrönen & Härkönen 2016) näkyy myös keskustelijoiden käyttämässä kielessä. Runsaat humalajuomista kuvaavat ilmaisut, kuten ”vetää naama ruttuun”, ”vetää läskit” ja ”nauhan päähän iskeminen”, osoittavat humalajuomi-

sen olevan yhä keskeinen aihepiiri miehisessä keskustelukulttuurissa. Humalajuominen näyttää siis edelleen säilyttävän asemansa miehisenä alkoholinkäytön tapana (Simonen 2012a; 2012b; Törrönen & Roumeliotis 2013), ja sen sovittaminen ja kertominen osaksi kulttuurisesti hallitsevaa hoivaisuuden kertomusta (Eerola 2015; Eerola & Huttunen 2011) tapahtuu käyttämällä alkoholia kodin ja perheen ulkopuolella. Sen sijaan esimerkiksi raittius tai alkoholinkäytöstä luopuminen määrääjäksi lasten lapsuuden ajaksi eivät keskustelussa tule esiin.

Tämän artikkelin tavoitteena on ollut tuottaa yhden isämiesten verkkokeskustelun kautta tarkempi ja perusteellinen kuvaus isien alkoholinkäytön kulttuurisista normeista ja niiden vaikutuksesta isien alkoholinkäytön valintoihin. Kokonaisuudessaan isien alkoholinkäytön kulttuuriset normit voi esittää kaksoisnormina, jossa isyyden vastuu ja miehisen humalajuomisen kulttuurinen pysyvyys kohtaavat. Samanaikaisesti, kun isillä on vastuu suojella lapsia alkoholinkäytön haitoilta ja kasvattaa lapsia oman esimerkin kautta uudenlaiseen humalajuomista välttävään juomistapaan (vrt. Helenius 2017; Helenius & Eskola 2017), isien itsensä oikeus humalajuomiseen säilyy ja humalajuominen näyttäytyy yhä edelleen vahvasti miehisenä (ks. Törrönen & Härkönen 2016). Isien alkoholinkäytön kaksoisnormissa näyttää ikään kuin limittyvän kaksi miehistä tilaa. Yhtäältä on kodin ja perheen tila, jossa miehisuus on hoivaamista, huolehtimista ja kasvattamista. Toisaalta on kodin ja perheen ulkopuolinen humalajuomisen tila, jossa miehisuus on yksinkertaisesti vapautta käyttäen alkoholia humalahakuisesti ja jossa isä voi palautua arjen vastuista.

Saapunut 11.1.2019
Hyväksytty 10.4.2019

KIRJALLISUUS

- Aalto, Ilana (2004) Kerrottu isyys. Kahden sukupolven miesten isyyskertomuksia. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, Tasa-arvoasiain neuvottelukunta.
- Ahola, Eija (1989) Happy hours. Uuden keskiluokan ravintolaelämää. Helsinki: Hanki ja jää.
- Alasuutari, Pertti (1985) Pullon läpi näkyvä mies. Teoksessa Helminen, Seppo & Hurri, Merja (toim.): Miehen mallit. Helsinki: Kirjayhtymä, 39–57.
- Alasuutari, Pertti (1986) Työmiehen elämäntarina ja alkoholismin. Tutkimus alkoholismin suhteesta emokulttuuriin. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Alasuutari, Pertti (1993) Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Benwell, Bethan (2003) Introduction: Masculinity and men's lifestyle magazines. In Benwell, Bethan (ed.) *Masculinity and Men's Lifestyle Magazines*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd/ The Sociological Review, 6–29.
- Beynon, John (2002) *Masculinities and Culture*. Buckingham and Philadelphia: Open University Press.
- Connell, R. W. (2000) *The Men and the Boys*. Cambridge: Polity Press.
- Dempster, Steve (2011) I drink, therefore I'm man: gender discourses, alcohol and the construction of British undergraduate masculinities. *Gender and Education* 23 (5), 635–653.
- Edwards, Tim (2006) *Cultures of Masculinity*. London: Routledge.
- Eerola, Petteri (2015) Hoivaisuus kulttuurisena valtavirtana. Katsaus suomalaisten miesten isyyskertomuksiin. *Yhteiskuntapolitiikka* 80 (4), 414–419.
- Eerola, Petteri & Huttunen, Jouko (2011) Metanarrative of the "New Father" and Narratives of Young Finnish First-Time Fathers. *Fathering* 9 (3), 211–231.
- Eerola, Petteri & Mykkänen, Johanna (2015) Paternal Masculinities in Early Fatherhood: Dominant and Counter Narratives by Finnish First-Time Fathers. *Journal on Family Issues* 36 (12), 1674–1701.
- Eriksen, Sidsel (1999) Alcohol as a Gender Symbol. *Scandinavian Journal of History* 24 (1), 46–73.
- Flicker, Sarah & Haans, Dave & Skinner, Harvey (2004) Ethical Dilemmas in Research on Internet Communities. *Qualitative Health Research* 14 (1), 124–134.
- Gerring, John (2007) *Case Study Research. Principles and Practices*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hakala, Salli & Vesa, Juho (2013) Verkkokeskustelut ja sisällön erittely. Teoksessa Laaksonen, Salla-Maarja & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.): Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Tampere: Vastapaino, 216–244.
- Helasvuo, Marja-Liisa & Johansson, Marjut & Tanskanen, Sanna-Kaisa (2014) Johdatus digitaaliseen vuorovaikutukseen. Teoksessa Helasvuo, Marja-Liisa & Johansson, Marjut & Tanskanen, Sanna-Kaisa (toim.): Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 9–28.
- Helenius, Jenni (2017) Alkoholin käyttö lasten seurassa. Vanhemmille osoitettuja velvoitteita asiantuntijablogeissa ja Facebook-keskustelussa. *Yhteiskuntapolitiikka* 82 (1), 55–65.
- Helenius, Jenni & Eskola, Jari (2017) Tavoitteena kohtuukäyttö. Vanhempien jäsenyksiä alaikäisten alkoholikasvatuksesta 2010-luvulla. *Kasvatus & Aika* 11 (2), 23–38.
- Ho, Shirley & McLeod, Douglas (2008) Social-psychological influences on opinion expression in face-to-face and computer-mediated communication. *Communication Research* 35 (2), 190–207.
- Holmila, Marja (2001) Perhe, pääteet ja sukupuoli. *Yhteiskuntapolitiikka* 66 (1), 55–62.
- Holmila, Marja & Raitasalo, Kirsimarja & Tigerstedt, Christoffer (toim.) (2016) Sukupolvien sillat ja kasvamisen karikot – vanhemmat, lapset ja alkoholi. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hänninen, Jorma (1992) Kriittisen miestutkimuksen poliittiset intressit ja virityneet subjektit. *Naistutkimus* 5 (1), 26–33.
- Härkönen, Janne & Katainen, Anu (2018) Mitä syitä suomalaiset esittävät alkoholinkäytölleen? Teoksessa Mäkelä, Pia & Härkönen, Janne & Lintonen, Tomi & Tigerstedt, Christoffer & Warpenius, Katariina (toim.) Näin Suomi juo. Suomalaisten muuttuvat alkoholinkäyttötavat. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 205–213.
- Itäpuisto, Maritta & Grönfors, Martti (2004) Isä, poika ja pullon henki. Teoksessa Hänninen, Vilma & Ylijoki, Olli-Pekka (toim.): Muuttuuko ihminen? Tampere: Tampere University Press, 139–154.
- Jokinen, Arja & Huttunen, Laura & Kulmala, Anna (2004) Johdanto: neuvottelu kulttuurisista marginaaleista. S. 9-19. Teoksessa Jokinen, Arja & Huttunen, Laura & Kulmala, Anna (toim.): Puhua vastaan ja vaieta. Neuvottelu kulttuurisista marginaaleista. Helsinki: Gaudeamus.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi (2016) Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta. Teoksessa Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (toim.): Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet, käyttö. Tampere: Vastapaino, 267–310.
- Jokinen, Arja & Suoninen, Eero & Wahlström, Jari (2000) Miten tavoittaa auttamistyön ydintä? Teoksessa Jokinen, Arja & Suoninen, Eero (toim.) Auttamistyö keskusteluna. Tutkimuksia sosiaali- ja terapiatyön arjesta. Tampere: Vastapaino, 15–33.
- Jokinen, Arto (2000) Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri. Tampere: Tampere University Press.
- Jokinen, Arto (2003a) Vallan syrjässä vaan ei sivussa. Teoksessa Jokinen, Arto (toim.): Yhdestä puusta. Maskuliinisuuksien rakentuminen populaarikulttuureissa. Tampere: Vastapaino, 238–246.
- Jokinen, Arto (2003b) Miten miestä merkitään? Johdanto maskuliinisuuden teoriaan ja kulttuuriin tekintutkimukseen. Teoksessa Jokinen, Arto (toim.) Yhdestä puusta. Maskuliinisuuksien rakentuminen populaarikulttuureissa. Tampere: Vastapaino, 7–31.
- Jokinen, Arto (2010) Kriittinen mies – ja maskuliinisuustutkimus. Teoksessa Saresma, Tuija & Rossi,

- Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 128–139.
- Järvinen-Tassopoulos, Johanna (2011) Pelaavien naisten nettikeskustelujen käytön ja analyysin eettiset haasteet. Teoksessa Lakomäki, Sami & Latvala, Pauliina & Laurén, Kirsi (toim.) *Tekstien rajoilla. Monitieteisiä näkökulmia kirjoitettuihin aineistoihin*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 202–229.
- Kekäle, Jari (2007) Postmoderni isyys ja uskonnollisuus – tarinallinen näkökulma. Joensuun yliopiston teologisia julkaisuja 19. Joensuu.
- Kekäle, Jari & Eerola, Petteri (2014) Isyyden tarinamarkkinoilla. Teoksessa Eerola, Petteri & Mykkänen, Johanna (toim.) *Isän kokemus*. Helsinki: Gaudeamus, 19–31.
- Kolehmainen, Jani (2004) Osallistuva isä – muuttunut mies? Teoksessa Aalto, Ilana & Kolehmainen, Jani (toim.) *Isäkirja*. Tampere: Vastapaino, 89–108.
- Kolehmainen, Jani & Aalto, Ilana (2004) Johdanto isyyksien tutkimukseen. Teoksessa Aalto, Ilana & Kolehmainen, Jani (toim.) *Isäkirja*. Tampere: Vastapaino, 9–25.
- Korhonen, Merja (1999) Isyyden muutos. Keski-ikäisten miesten lapsuuskokemukset ja oma vanhemmuus. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja 39. Joensuu.
- Kortteinen, Matti (1992) Kunnian kenttä. Suomalaisen palkkatyö kulttuurisena muotona. Helsinki: Hanki ja jää.
- Kortteinen, Matti & Elovainio, Marko (2003) Sivistyneesti humalassa – Suomalainen viinapää vuonna 2000. *Yhteiskuntapolitiikka* 68 (2), 121–130.
- Kosonen, Ulla (2011) Päihdeongelmaisten miesten tarinoita isyydestä. *Yhteiskuntapolitiikka* 76 (6), 678–686.
- Kosonen, Miia & Laaksonen, Salla-Maaria & Rydenfelt, Henrik & Terkamo-Moisio, Anja (2018) Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. *Media & viestintä* 41 (1), 117–124.
- Kuula, Arja (2011) *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne (2013) Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.): *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino, 193–215.
- Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (2007) Tapaustutkimuksen käytäntö ja teoria. Teoksessa Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus, 9–38.
- Maunu, Antti (2011) Leiskaa Steissillä, romanssi mökillä. Pääkaupunkiseudun ammattiin opiskelevien ja lukiolaisten juomisen sosiaaliset motiivit ja koettavat haitat. Pori: *Elämäntapaliitto*.
- Maunu, Antti (2013) Hauskuus ja tylsyys, turva ja vaara. Nuorten juomisen ja arjen ambivalenssit. *Yhteiskuntapolitiikka* 78 (3), 272–286.
- Paakkanen, Pirjo (1991) Juoppouden luokkakartta. *Keskiluokkaisten ravintola-asiakkaiden alkoholinkäyttöä koskevat luokitukset*. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja n:o 184. Helsinki.
- Pirskanen, Henna (2011) Alkoholit, isyys ja valta. Ongelmajuovat isät miesten elämäntarinoissa. Helsinki: *Väestöliitto*.
- Pyörälä, Eeva (1991) Nuorten aikuisten juomakulttuuri Suomessa ja Espanjassa. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusraportti n:o 183. Helsinki.
- Raitasalo, Kirsimarja (2018) Hyväksyvätkö suomalaiset alkoholinkäytön lasten läsnä ollessa? Teoksessa Mäkelä, Pia & Härkönen, Janne & Lintonen, Tomi & Tigerstedt, Christoffer & Warpenius, Katriina (toim.) *Näin Suomi juo. Suomalaisen muuttuvat alkoholinkäyttötavat*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 125–133.
- Salo, Arttu (2017) Isien alkoholinkäytön kulttuurisia jäsenyyksiä Isäsentoja ja Isipappabluues-teosten valossa. *Yhteiskuntapolitiikka* 82 (6), 641–650.
- Simonen, Jenni (2012a) Miehet ja alkoholi. Ikä, koulutustausta ja juomisen maskuliinisuus. *Yhteiskuntapolitiikka* 77 (4), 386–402.
- Simonen, Jenni (2012b) Humala ja sukupuoli. Eri-ikäisten naisten ja miesten puhe humalasta ja juomisen kontrollista. *Janus* 20 (2), 111–130.
- Sulkunen, Pekka & Alasuutari, Pertti & Nätkin, Ritva & Kinnunen, Merja (1985) *Lähiöravintola*. Helsinki: Otava.
- Suoninen, Eero (2016) Kielenkäytön vaihtelevuuden arvioiminen. Teoksessa Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (toim.): *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet, käyttö*. Tampere: Vastapaino, 51–73.
- Tammi, Tuukka & Raento, Pauliina (toim.) (2013) *Addiktioyhteiskunta: riippuvuus aikamme ilmiönä*. Helsinki: Gaudeamus.
- Tiihonen, Arto (2002) Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Jyväskylä: Likes.
- Tourunen, Jouni (1993) Juopon miehen ikääntyminen. *Elämäntapa ja –tarina. Lisensiaatintutkimus*. Tampereen yliopisto, Sosiaalipoliittikan laitos.
- Turtiainen, Riikka & Östman, Sari (2013) Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia. Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.): *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino, 49–67.
- Törrönen, Jukka & Härkönen, Janne (2016) Juomisen ritualistiset ja yksilölliset motiivit ja niiden yhteys humalaan 2000-luvun Suomessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 81 (2), 161–173.
- Törrönen, Jukka & Roumeliotis, Filip (2013) Juomisen maskuliinisuudet suomalais- ja ruotsalaisryhmien kuvaamina. *Yhteiskuntapolitiikka* 78 (1), 35–49.
- Vesa, Juho (2010) Verkkokeskustelijoiden arviot journalistisesta mediasta demokratiateorioiden valossa. *Media & viestintä* 33 (3), 50–72.
- Viljamaa, Janne (2011) Pakko saada: addiktoitunut yhteiskunta. Helsinki: WSOY.
- Wilkonson, David & Thelwall, Mike (2011) Researching personal information on the public web. *Social Science Computer Review* 29 (4), 387–401.

ENGLISH SUMMARY

Arttu Salo: Negotiating the cultural norms of fathers' alcohol use. A case study of a web discussion among paternal men (Neuvottelua isien alkoholikäytön kulttuurista normeista. Tapaustutkimus eräästä [isä] miesten verkkokeskustelusta.)

This article aims to make visible the cultural norms of paternal alcohol use by discussing masculine connections between fatherhood and alcohol use. The data consist of one web discussion in which fathers negotiate the possibility of binge drinking without this having harmful effects on children and family life. The aim is to describe how the participants of this discussion justify paternal alcohol use.

Two cultural norms are identified about paternal alcohol use: men are not expected to drink in the presence of children, and men are expected to teach their children how to drink responsibly by setting an example. Fathers' alcohol use is considered to have a negative impact on children and therefore it is thought to be unacceptable when children are present. This negative input can be avoided by drinking outside the home. Binge drinking is also seen as a paternal privilege. Fatherhood is demanding and fathers have the right to their own leisure time.

As for the second norm, fathers' responsible drinking is acceptable in the presence of children. This is justified by the responsibility of parents for alcohol education. When children witness a relaxed attitude to alcohol in the home, they learn a new way of relating to alcohol which contrasts with traditional Finnish binge drinking culture. Even though traditional drinking culture is criticized, it is not unequivocally denounced. If the father has a need to binge drink, this just has to happen outside the home.

In conclusion, the cultural norms of paternal alcohol use possibly represent a double standard. At the same time as fathers should protect their children against the harms of alcohol use and educate a new drinking culture by setting an example, fathers themselves feel they should have the right to binge drink. It seems there are two separate masculine spaces. First, there is the space for the home and family, where masculinity is caring and parental. Second, there is the space outside the home, where masculinity is simply the right to binge drink and where the father can escape his everyday responsibilities.

Keywords: fatherhood, alcohol, masculinity, web discussion, discourse analysis.